

Lisenziaların verilməsi "ASAN"laşdı

Lisenziaların ləğvi və rüsumların yarıyadək azaldılması kiçik və orta sahibkarlığın inkişafına qayğıdan irəli gəlir

Xəbər verildiyi kimi, Prezident İlham Əliyevin "Lisenzialaşdırma sahəsində bəzi tədbirlər haqqında" 21 dekabr 2015-ci il tarixli fərmanı ilə təsdiq edilən bir çox sahələr üzrə lisenzialar ləğv edilib. Həmçinin Azərbaycanda neft və qaz məhsullarının satışı, avtomobil nəqliyyatı ilə sərnişin və yük daşınması lisenzia tələb olunan fəaliyyət növlərinin siyahısından çıxarılıb.

Bu, "Lisenzia tələb olunan fəaliyyət növlərinin (dövlət təhlükəsizliyindən irəli gələn hallar istisna olmaqla) siyahısı və həmin fəaliyyət növlərinə lisenzia verilməsinə görə ödənilən dövlət rüsumunun məbləği"ndə əksini tapıb. İndiyə qədər neft və qaz məhsullarının satışı üçün Energetika Nazirliyindən 5500 manat dövlət rüsumu ödənilərək lisenzia alınıb. Eyni zamanda şəhərdaxili (rayondaxili) sərnişin daşımaları, şəhərlərarası (rayonlararası) sərnişin daşımaları, beynəlxalq sərnişin daşımaları, taksi minik avtomobilləri ilə sərnişin daşımaları, ölkədəxili yük daşımaları üçün 150 manat, beynəlxalq yük daşımaları üçün isə 200 manat dövlət rüsumu ödənilərək lisenzia alınıb. Prezidentin 21 dekabr 2015-ci il tarixli fərmanı ilə təsdiq edilən lisenzia tələb olunan fəaliyyət növlərinin siyahısında isə bu fəaliyyət növləri əksini tapmayıb. Siyahıya əsasən, bundan sonra maye və təbii qaz təsərrüfatı obyektlərinin quraşdırılması və istismarı üçün 1100 manat dövlət rüsumu ödənilərək İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyindən lisenzia alınmalıdır.

Sahibkarn yükünü yüngülləşdirən fərman

Bundan başqa, "Lisenzialaşdırma sahəsində bəzi tədbirlər haqqında" 21 dekabr 2015-ci il tarixli fərmanı ilə təsdiq edilən "Lisenzialaşdırma Qaydası"na əsasən, Azərbaycanda təhsil sahəsində lisenziaların verilməsinə görə ödəniləcək dövlət rüsumunun məbləği də iki dəfə azaldılıb. Bundan sonra məktəbəqədər təhsil müəssisələri üçün lisenzia verilməsinə görə ödənilən dövlət rüsumu 1250 manat, ümumi təhsil müəssisələri (liseylər və gimnazialar daxil olmaqla) üçün 2000 manat, ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələri (peşə məktəbləri və peşə liseyləri) üçün 2000 manat, orta ixtisas təhsili müəssisələri üçün 2000 manat, ali təhsil müəssisələri üçün 2750 manat, əlavə təhsil müəssisələri üçün 1500 manat, dini orta ixtisas təhsili müəssisələri üçün 2000 manat, ali dini təhsil müəssisələri üçün 2750 manat olacaq. İndiyə qədər məktəbəqə-

dər təhsil müəssisələri üçün lisenzia verilməsinə görə ödənilən dövlət rüsumu 2500 manat, ümumi təhsil müəssisələri (liseylər və gimnazialar daxil olmaqla) üçün 4000 manat, ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələri (peşə məktəbləri və peşə liseyləri) üçün 4000 manat, orta ixtisas təhsili müəssisələri üçün 4000 manat, ali dini təhsil müəssisələri üçün 5500 manat, əlavə təhsil müəssisələri üçün 3000 manat, dini orta ixtisas təhsili müəssisələri üçün 4000 manat, ali dini təhsil müəssisələri üçün 5500 manat olub.

Prezident İlham Əliyevin digər fərmanı ilə özəl mühafizə fəaliyyəti üçün lisenzianın məbləği iki dəfə azaldılıb. Belə ki, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti və Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən özəl mühafizə fəaliyyəti üçün lisenzianın dövlət rüsumu 3000 manatdan 1500 manata endirilib.

Bəs, ölkə başçısının müvafiq fərmanları ilə bəzi sahələr üzrə lisenziaların ləğv edilməsi, müxtəlif xidmət sahələrinə dair lisenzia və icazələrin sadələşdirilməsi, rüsumların yarıyadək azaldılması sahibkarlığın inkişafına nə verəcək?

Bəri başdan deyək ki, Mərkəzi Bankın 21 dekabr tarixli devalvasiya qərarından sonra Prezident İlham Əliyevin lisenzialaşdırmanın sadələşdirilməsi, bəzi sahələr üzrə lisenzia və ya icazələrin alınmasının ləğv edilməsi, lisenzia tələb olunan sahələrdə isə rüsumların əhəmiyyətli dərəcədə azaldılması hər şeydən əvvəl sahibkarlığın inkişafına yönəldilən ən mühüm addımlardan biri kimi qiymətləndirilir. Elə dövlət başçısı özü də çıxışlarında Azərbaycanda lisenzialaşdırma sahəsində ciddi islahatların aparılmasına, lisenzia və icazələrin sayının daha da optimallaşdırılmasına ehtiyac olduğunu vurğulayırdı. Çünki İndiyə qədər mövcud olan lisenzialaşdırma tələblərinin mürəkkəbliyi ölkədə kiçik və orta sahibkarlığın inkişafına

maneələr yaradır, korrupsiya riskini yüksəldirdi. Məhz bunu nəzərə alaraq, dövlət başçısı lisenzialaşdırma sahəsində mümkün islahatların mühüm istiqamətlərindən biri kimi bütün növ icazə və lisenzialaşdırma fəaliyyətlərinin meyarlarını və prosedurlarını özündə əks etdirən normativ-hüquqi aktın qəbul edilməsində gördü.

Xatırladaq ki, Prezident İlham Əliyevin 21 dekabr tarixli fərmanınadək ölkəmizdə 90 növ fəaliyyət lisenzialaşdırılırdı. Həmçinin 46 fəaliyyət üçün icazə, 27 halda xüsusi icazə, 39 halda şəhadətnamə, 19 halda rəy tələb olunurdu. Ayrı-ayrı sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan iş adamlarına tətbiq edilən bütün növ icazə və lisenziaların ümumi sayı isə 305 idi.

Bir islahatla 10 milyon manatlıq qənaət

Lisenzia sənədlərinə baxılması üçün müəyyən edilmiş müddətə gəlinə, burada da subyektivizmə səbəb ola biləcək az deyildi. Belə ki, İndiyə-qədərki qaydalara əsasən, lisenzia verən dövlət orqanı tərəfindən rəy alınması üçün aidiyyətli dövlət orqanına göndirilən müraciətə 5 gün müddətində baxılaraq rəy verilir. Lisenzia almaq üçün təqdim edilən sənədlər lisenzia verən dövlət orqanı tərəfindən qəbul edilir və imtina üçün əsas olmadıqda qeydə alındığı gündən başlayaraq 15 gündən gec olmayaraq lisenzia verilməsi haqqında qərar qəbul edilirdi. Təqdim edilmiş sənədlərdə çatışmazlıqlar aşkar edildikdə, bu barədə müraciətçiyə 5 gündən gec olmayaraq yazılı məlumat verilir. Çatışmazlıqlar aradan qaldırıldıqdan və sənədlər təkrar təqdim edildikdən sonra 5 gün müddətində baxılır və qərar qəbul edilirdi. Bütün bunlar isə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq istəyənlərin yükünü bir qədər ağırlaşdırırdı. Məsələn, Azərbaycanda tikinti icazələrinin alınması üçün 28 prosedur

mərhələdən keçmək lazım gəlirdi ki, həmin prosedurlara 212 gün vaxt sərf olunurdu. Bu isə həmin sektor üzrə biznes qurmaq istəyən sahibkarlara uzun zaman, bürokratik əngəllər hesabına başa gəlirdi. Bu səbəbdən də lisenzia əldə etmək üçün ödənilən vəsaitlərin adambaşına düşən milli gəlir norması əsasında yenidən tənzimlənməsi və lisenzia müddətlərinin bəzi istisnalarla daha da uzadılması, lisenzialaşdırma prosesində iddialıların həmin xidməti və ya istehsalı həyata keçirmək üçün yalnız minimum tələblərə cavab verməsinin şərt kimi qoyulması, yeni yaranan müəssisələrdə və ya xüsusi ekoloji standart tələb olunmayan "startup"larda müraciətlər üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulan vaxt müddətində inzibati orqandan cavab olmadıqda lisenzianın avtomatik verilmiş hesab edilməsi xüsusi önəm kəsb edir.

Lisenzialaşdırma sahəsindəki islahatların effektivinə gəlinə, bu cür islahatlar satış həcmiminin artımına 5 faiz, innovasiya səviyyəsinin artımına 5 faiz, məhsuldarlığın artımına isə 22-30 faizlik müsbət təsir etmək imkanına sahibdir. Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının (IFC) hesablamaları göstərir ki, lisenzia sahəsi üzrə islahatlar Azərbaycanda özəl sektor tərəfindən illik 10 milyon manat vəsaitə qənaət etməyə şərait yarada bilər.

Lisenziaların verilməsi "ASAN"laşdı

Yeri gəlmişkən, Azərbaycanda lisenzialaşdırma sahəsində xüsusi səlahiyyətli orqan İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyidir. Belə ki, hazırda bu qurum lisenzialaşdırma ilə bağlı dövlət tənzimlənməsinin əsas istiqamətlərini, normativ hüquqi aktların layihələrini hazırlamaq, dövlət orqanları və təsərrüfat subyektləri tərəfindən lisenzialaşdırma sahəsində qanunvericiliyə riayət edilməsinə nəzarət etmək və lisenzialaşdırma

qaydalarının tətbiqinə dair izahatlar vermək, sənədlərin formasını müəyyən etmək, lisenzia blanklarının hazırlanmasını sifariş vermək və ölkədə vahid lisenzia reyestrini aparmaq kimi çeşidli səlahiyyətləri var. Üstəlik nazirliyin lisenzialaşdırma məsələləri üzrə verdiyi sərəncamlar mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları, həmçinin yerli özünüidarəetmə orqanları, hüquqi və fiziki şəxslər üçün məcburidir.

Prezident İlham Əliyevin müvafiq fərmanından sonra isə lisenziaların "ASAN xidmət" vasitəsilə verilməsinə başlanıb. Həmçinin əvvəlki illərdə verilmiş müddətli lisenziaların dəyişdirilməsi də "ASAN xidmət"ə həvalə olunub. Artıq sahibkarlıq fəaliyyəti üçün yeni imkanlar yaranan bu fərmanın icrasına, yəni lisenziaların müddətsiz lisenzialarla əvəz olunması prosesinə başlanıb. İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyinin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, Prezidentin "Lisenzialaşdırma sahəsində bəzi tədbirlər haqqında" fərmanından sonra qüvvədə olan lisenzialar müddətsiz hesab olunur. Fərmana uyğun olaraq, lisenzia verən dövlət orqanları tərəfindən lisenzia sahiblərinin müraciətləri əsasında qüvvədə olan lisenziaların müddətsiz lisenzialarla əvəz olunması təmin edilir. Nazirlik sahibkarların diqqətinə çatdırır ki, müddətli lisenziaların müddətsiz lisenzialarla əvəz olunması üçün sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirdikləri inzibati ərazi vahidinin əhatə olunduğu "ASAN xidmət" mərkəzlərinə, dövlət təhlükəsizliyindən irəli gələn hallarla əlaqədar isə lisenzia verən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına müraciət (ərizəyə lisenzianın əsl əlavə olunmaqla) etsinlər. Bununla əlaqədar dövlət rüsumu tələb olunmur.

Xatırladaq ki, beynəlxalq təcrübədə lisenzia və icazələr məhiyyət etibarilə bir-birindən fərqlənir. Belə ki, lisenzia daha davamlı biznes fəaliyyətinə iddiaçının hazırlığını, icazə isə birdəfəlik fəaliyyətdə ictimai təhlükəsizlik və ətraf mühitlə bağlı normalara uyğunluq təsdiqləyən sənəddir. Yəni lisenzia əsas biznes fəaliyyətini başlamağa imkan verir, icazə isə əsas biznes fəaliyyəti çərçivəsində konkret aktiv fəaliyyətlər üçün əldə edilir. Məsələn, özəl tibbi klinika açmaq üçün tibbi fəaliyyətlə məşğul olmağa imkan verən lisenzia, həmçinin klinikanın binasını tikməyə və ya orada şüalanmaya gətirib çıxara biləcək tibbi avadanlıqları quraşdırmağa imkan verən icazələr alınmalıdır. Azərbaycan qanunvericiliyinə görə isə lisenzia təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq, bütün hüquqi şəxslərə və hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxsə sahibkarlıq fəaliyyəti növlərini həyata keçirməyə icazə verən dövlət sənədidir.

✍ Elxan Salahov
"iki sahil"